

Transitregler rörande vapen gentemot Danmark, Finland och Norge

Förord

Regeringskansliet har uppdragit åt chefen för Statens kriminaltekniska laboratorium, överdirektören Olof Egerstedt, att biträda Justitiedepartementet med att utreda vissa vapenfrågor (Ju 2003:U). Hovrättsassessorn Katarina Adolfson har förordnats som sekreterare. I denna promemoria behandlas frågan om transitregler rörande skjutvapen gentemot Danmark, Finland och Norge.

Linköping i mars 2004

Olof Egerstedt

/Katarina Adolfson

Innehåll

Sammanfattning	7
1 Promemorians lagförslag	9
Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)	9
2 Inledning	11
2.1 Uppdraget.....	11
2.2 Arbetets bedrivande.....	11
3 Nuvarande ordning	13
3.1 Inledning.....	13
3.2 Gällande rätt.....	13
3.2.1 Införseltillstånd.....	13
3.2.2 Undantag från kravet på tillstånd	15
3.2.3 Anmälningsskyldighet.....	16
3.3 Regleringen i Danmark, Finland och Norge	18
3.3.1 Danmark.....	18
3.3.2 Finland.....	19
3.3.3 Norge.....	19

4	En ny reglering om transitering gentemot Danmark, Finland och Norge	21
4.1	Behovet av ändrade regler	21
4.2	En enklare reglering	22
4.3	Förhållandet till EG:s vapendirektiv	25
4.4	Ekonomiska konsekvenser	28
5	Författningskommentar	29
	Förslaget till lag om ändring i vapenlagen	29
Bilagor		
1	Uppdraget.....	31
2	Ett tillägg till uppdraget.....	35

Sammanfattning

I denna promemoria behandlas frågan om ett förenklat förfarande vid transitering genom Sverige av skjutvapen i anslutning till jakt eller tävling i Danmark, Finland eller Norge.

I dag gäller enligt vapenlagen (1996:67) ett förenklat införseliförfarande då vapeninnehavare med permanent innehavstillstånd från behörig myndighet i Danmark, Finland eller Norge besöker Sverige för jakt eller tävling. Något särskilt införseltillstånd från svensk polis krävs inte i dessa fall.

Vi föreslår att detta enkla förfarande skall utvidgas till att avse också resa genom Sverige i anslutning till jakt eller tävling i något av de andra länderna. Det nuvarande kravet på införseltillstånd i dessa fall slopas alltså. Samtidigt förespråkar vi att Tullverkets regler förenklas.

EG:s direktiv om kontroll av förvärv och innehav av vapen (91/477/EEG) har beaktats.

Förslaget torde innebära endast vissa marginella kostnadsminskningar för polisens del.

1 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)

Härigenom föreskrivs i fråga om vapenlagen (1996:67) att 2 kap. 12 och 13 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

12 §

Införseltillstånd ger rätt att under den begränsade tid och för det ändamål som anges i tillståndet i Sverige inneha de skjutvapen och den ammunition som förts hit med stöd av tillståndet. Tillståndet gäller under förutsättning att vapnen och ammunitionen förs in inom sex månader från dagen för tillståndet eller den längre tid som polismyndigheten bestämmer.

Införseltillstånd ger rätt att under den begränsade tid och för det ändamål som anges i tillståndet i Sverige inneha *eller vid genomresa medföra* de skjutvapen och den ammunition som förts hit med stöd av tillståndet. Tillståndet gäller under förutsättning att vapnen och ammunitionen förs in inom sex månader från dagen för tillståndet eller den längre tid som polismyndigheten bestämmer.

Skjutvapen eller ammunition får föras in till Sverige utan särskilt tillstånd i följande fall:

a) Enskilda personer får föra in de skjutvapen och den ammunition som de i Sverige har rätt att inneha för personligt bruk. Detta gäller också sådana sammanslutningar, huvudmän för museer och bevakningsföretag som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen.

b) Enskilda personer som har permanent tillstånd från behörig myndighet i Danmark, Finland eller Norge att där inneha jakt- eller tävlingsskjutvapen för eget bruk, får medföra dessa vapen med tillhörande ammunition till Sverige för tillfällig användning vid jakt eller tävling i Sverige. Vapnen och ammunitionen får i ett sådant fall under högst tre månader från dagen för införandet innehas utan tillstånd i Sverige av den som har fört in egendomen.

b) Enskilda personer, som har permanent tillstånd från behörig myndighet i Danmark, Finland eller Norge att där inneha jakt- eller tävlingsskjutvapen för eget bruk, får medföra dessa vapen med tillhörande ammunition till Sverige för tillfällig användning vid jakt eller tävling i Sverige *eller för genomresa till Danmark, Finland eller Norge i anslutning till tillfällig användning vid jakt eller tävling i något av dessa länder.* Vapnen och ammunitionen får i ett sådant fall under högst tre månader från dagen för införandet innehas utan tillstånd i Sverige av den som har fört in egendomen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

¹ Senaste lydelse 2000:147

2 Inledning

2.1 Uppdraget

Uppdraget innefattar flera olika vapenfrågor, bl.a. vilka lagstiftningsåtgärder som krävs för att Sverige skall kunna tillträda Förenta Nationernas vapenprotokoll från år 2001. Hela uppdraget återges i *bilagorna 1 och 2*.

I denna promemoria behandlas frågan om att införa förenklade transitregler för skjutvapen gentemot Danmark, Finland och Norge. Uppdraget i denna del skall redovisas senast den 31 mars 2004.

2.2 Arbetets bedrivande

Under arbetes gång i nu aktuell del har vi träffat företrädare för Rikspolisstyrelsen. Vi har också inhämtat uppgifter från Polismyndigheten i Skåne, Polismyndigheten i Jämtlands län och Polismyndigheten i Norrbotten.

Vidare har vi rådgjort med företrädare för Tullverkets huvudkontor i Stockholm och Tullverkets Skåneregion.

3 Nuvarande ordning

3.1 Inledning

Vårt uppdrag i den nu aktuella delen rör frågan om vilka bestämmelser som bör gälla för skjutvapeninnehavare som är på genomresa i Sverige med sitt vapen, s.k. transitering, i anslutning till jakt eller tävling i Danmark, Finland eller Norge. De grundläggande reglerna om införsel är tillämpliga i sådana situationer. Vid en transitering krävs i dag alltid införseltillstånd från polisen. Vi har nu att överväga om enklare transitregler bör införas gentemot Danmark, Finland och Norge.

I avsnitt 3.2 redogörs för gällande regler rörande införsel. Sådana bestämmelser finns i vapenlagen (1996:67) och vapenförordningen (1996:70) samt i föreskrifter och allmänna råd på området från Rikspolisstyrelsen respektive Tullverket.

Slutligen ges i avsnitt 3.3 en kort översikt av regleringen i Danmark, Finland och Norge.

3.2 Gällande rätt

3.2.1 Införseltillstånd

Den grundläggande utgångspunkten är att det krävs tillstånd för att tillfälligt föra in skjutvapen eller ammunition till Sverige för användning här i landet. Detta följer av 2 kap. 1 § första stycket vapenlagen. Frågan om tillstånd till införsel prövas av polismyndigheten i den ort där införseln skall äga rum. I samband med ansökan betalas en avgift.

För tillstånd att föra in skjutvapen till Sverige gäller i princip samma förutsättningar som för tillstånd att inneha vapnen. Tillstånd att föra in ammunition får meddelas den som har rätt att inneha ammunitionen i Sverige, om det skäligen kan antas att ammunitionen inte kommer att missbrukas (se 2 kap. 11 § vapenlagen).

Ett införseltillstånd ger enligt 2 kap. 12 § vapenlagen rätt att under den begränsade tid och för det ändamål som anges i tillståndet i Sverige inneha de skjutvapen och den ammunition som förts hit med stöd av tillståndet. Tillståndet gäller under förutsättning att vapnen och ammunitionen förs in inom sex månader från dagen för tillståndet eller den längre tid som polismyndigheten bestämmer.

Ett tillstånd till införsel kan skrivas in i ett europeiskt skjutvapenpass. En person bosatt i ett land inom Europeiska unionen får beviljas tillstånd till införsel av skjutvapen för en eller flera resor under högst ett år. Tillståndet skall anses omfatta rätt att inneha vapnet i Sverige under denna tid. I en sådan situation skall skjutvapenpasset medföras under vistelsen i Sverige (se 4 kap. 3 § och 12 kap. 4 § andra stycket vapenförordningen).

I fråga om personer som har permanent tillstånd från behörig myndighet i Danmark, Finland eller Norge att där inneha jakt- eller tävlingsskjutvapen för eget bruk finns undantag från kravet på införseltillstånd från svensk polis om syftet med resan är att tillfälligt jaga eller tävla i Sverige. Detta undantag behandlas närmare i avsnitt 3.2.2.

Reglerna om införseltillstånd är som inledningsvis nämnts tillämpliga även när utländska vapeninnehavare vill föra vapen genom Sverige för att sedan använda dem i ett annat land.² Införseltillståndet berättigar i ett sådant fall vapeninnehavaren att föra in vapnet på en ort i Sverige och ut ur landet på en annan

² Se 11 kap. Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vapenlagstiftningen RPSFS 2002:9, FAP 551-3

ort.³ För transitsituationen – som formellt saknar en uttrycklig reglering i vapenlagstiftningen - finns därmed inget undantag för vapeninnehavare från Danmark, Finland eller Norge. T.ex. så måste danska jägare eller tävlingskyttar som reser genom Skåne för att jaga eller tävla på Bornholm ha införseltillstånd. Också för återresan krävs ett sådant tillstånd för resan genom Sverige. Detsamma gäller norska och finländska jägare och sportskyttar som färdas genom Sverige för att jaga eller tävla i ett annat nordiskt land.

Regelmässigt fattas i ett transitfall *ett* enda beslut av polisen som omfattar både ditresan och återresan, t.ex. tillstånd till transitering genom Sverige till Finland och åter genom Sverige till Danmark.

Den som bryter mot införselbestämmelserna kan göra sig skyldig till smugglingsbrott. Bestämmelser om straff för olovlig införsel av vapen eller ammunition och för försök till sådant brott finns i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

3.2.2 Undantag från kravet på tillstånd

Från huvudregeln om krav på införseltillstånd finns två undantag i 2 kap. 13 § a och b vapenlagen. Skjutvapen eller ammunition får i dessa fall föras in till Sverige utan särskilt tillstånd.

Enligt den första undantagsregeln (a) får enskilda personer föra in de skjutvapen och den ammunition som de i Sverige har rätt att inneha för personligt bruk. Detta gäller också sådana sammanslutningar, huvudmän för museer och bevakningsföretag som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen.

Det andra undantaget (b) avser enskilda personer som har permanent tillstånd från behörig myndighet i Danmark, Finland eller Norge att där inneha jakt- eller tävlingskjutvapen för eget bruk. Sådana personer får medföra dessa vapen med tillhörande

³ I lagen (1992:1300) om krigsmateriel och förordningen (1992:1303) om krigsmateriel finns regler om polismyndighets beslut vid utförsel av skjutvapen i vissa fall. Dessa regler är dock inte tillämpliga i transitsituationer, eftersom ett införselbeslut i sådana fall också innefattar rätt till utförsel

ammunition till Sverige för tillfällig användning vid jakt eller tävling i Sverige utan särskilt tillstånd från svensk polis. Vapnen och ammunitionen får i ett sådant fall under högst tre månader från dagen för införandet innehas utan tillstånd i Sverige av den som har fört in egendomen.

Det är alltså i fråga om personer som nu nämnts skillnad på den situationen att en jakt- eller tävlingsskytt reser *genom* Sverige för att bruka vapnet i ett annat land och den situationen att han eller hon kommer *till* Sverige för att använda sitt vapen här. I det första fallet krävs införseltillstånd från svensk polis men inte i det andra.

Den som fört in ett skjutvapen till Sverige med stöd av 2 kap. 13 § b vapenlagen skall under vistelsen i Sverige med vapnet medföra tillstånd från en behörig myndighet i Danmark, Finland eller Norge att där inneha vapnet. I stället för ett tillstånd från en myndighet i Danmark eller Finland får medföras ett europeiskt skjutvapenpass som meddelats i något av dessa länder och i vilket vapnet är inskrivet (se 12 kap. 4 § första stycket vapenförordningen).

Den som ertappas med att medföra skjutvapen utan att kunna visa upp föreskriven handling döms till penningböter. Han är dock fri från ansvar, om han inom en vecka därefter hos polismyndighet styrker att han vid tiden för förseelsen hade rätt att inneha vapnet och omständigheterna ger vid handen att förseelsen haft sin grund i tillfälligt förbiseende.⁴

3.2.3 Anmälnings- och deklarationsskyldighet

Oavsett om huvudregeln i vapenlagen om krav på tillstånd från svensk polis är tillämplig eller inte i en införselsituation, föreligger anmälnings- och deklarationsskyldighet gentemot Tullverket.

Lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (befogen-

⁴ Se 14 kap. 1 och 2 §§ vapenförordningen

hetslagen) är tillämplig beträffande vapen och ammunition som avses i vapenlagen (se 3 § 3 befogenhetslagen). Den som från ett annat EU-land till Sverige för in eller från Sverige till ett sådant land för ut vapen och ammunition skall alltid anmäla varan till Tullverket (se 4 § andra stycket befogenhetslagen).

Tullverket har beslutat föreskrifter och allmänna råd (TFS 2003:17) om viss införsel och återutförsel av skjutvapen och ammunition.

För den som till Sverige vill föra in skjutvapen med tillhörande ammunition vid genomresa i anslutning till jakt eller tävling i annat land gäller enligt Tullverkets regler följande.⁵ Införseln skall i sådant fall anmälas till tulltjänsteman på införselorten; införseltillstånd utfärdat av svensk polismyndighet skall därvid visas upp. För personer som är bosatta i ett annat EU-land gäller att europeiskt skjutvapenpass i vilket vapnet är inskrivet också skall visas upp. Tulltjänstemannen som tar emot anmälan skall ta fotokopia av uppvisade tillstånd. Kopiorna läggs till ärendet.

I samband med anmälan skall vidare en deklaration lämnas på blanketten *Deklaration för skjutvapen och ammunition för jakt/tävling/genomresa* (Tv 730.2). Finns det inte anledning till anmärkning mot deklarationen, skall tullkontoret attestera den med anteckning om införselort och införseldatum. Exemplar 1 av deklarationen skall behållas av tullkontoret och exemplar 2 och 3 skall återlämnas till den som lämnat deklarationen.

För att säkerställa vapnets identitet skall det visas upp för tulltjänstemannen när anmälan lämnas. Tulltjänstemannen skall kontrollera att de identitetsuppgifter som lämnats i anmälan överensstämmer med det uppvisade vapnet.

Också vid utresan från Sverige skall anmälan göras till tullen.⁶ Anmälan om återutförsel från Sverige av skjutvapen med tillhörande ammunition i anslutning till jakt eller tävling i Sverige eller annat land skall vid utresan göras till tulltjänsteman på utförselorten av den som fört in vapnet och ammunitionen.

⁵ Se 19-21 §§ TFS 2003:17

⁶ Se 22-26 §§ TFS 2003:17

Anmälan om återutförelse sker genom att exemplar 2 och 3 av deklARATIONEN lämnas. Exemplar 2 och 3 av deklARATIONEN skall stämpas av tullkontoret som bevis på att vapnet har återutförts. Exemplar 3 återlämnas till den som lämnat deklARATIONEN.

För att säkerställa vapnets identitet skall det visas upp för tulltjänstemannen när anmälan lämnas. Tulltjänstemannen skall kontrollera att de identitetsuppgifter som lämnats i anmälan överensstämmer med det uppvisade vapnet.

Skall skjutvapeninnehavaren jaga eller tävla i ett annat land och därefter resa tillbaka till sitt hemland genom Sverige skall motsvarande anmälnings- och deklARATIONSSKYLDIGHET fullgöras också vid återresan.

En konsekvens av de regler som Tullverket beslutat i fråga om skjutvapen som återgetts ovan är att såväl in- som återutförelse alltså måste ske på ett bemannat tullkontor.

3.3 Regleringen i Danmark, Finland och Norge

3.3.1 Danmark

Införelse av vapen och ammunition till Danmark kräver enligt huvudregeln tillstånd av Justitsministeriet (se lovbekendtgørelsen om våben og eksplosivstoffer, nr 67, 26/01/2000). I vissa fall kan införelse ske med tillstånd från polisen (se bekendtgørelsen om våben og ammunition mv, nr 66, 26/01/2000).

Förenklade regler gäller för vissa fall. Vapen som skall användas vid jakt, fiske eller tävlingsskjutning kan i förbindelse med genomresa eller uppehåll i högst tre månader i Danmark införas från ett land som inte är medlem i EU och innehas, bäras, användas och återutföras utan tillstånd. Innehavaren av vapnet skall i ett sådant fall vid inresan för tullen visa ett vapentillstånd från hemlandet.

Vidare kan personer som innehar ett europeiskt vapenpass utan särskilt tillstånd transportera och inneha vapen under resa i två eller flera medlemsländer i syfte att delta i jakt eller

tävlingsskjutning (se bekendtgørelsen om erhvervelse, besiddelse og transport af skydevåben for personer bosiddende i et EF-land, nr 972, 09/12/1992).

3.3.2 Finland

Att ta med sig vapen till Finland kräver enligt 2 kap. 18 § skjutvapenlagen tillstånd.

Ett tillstånd att inneha ett skjutvapen som har meddelats i Norge, Sverige, Island eller Danmark ger dock rätt att till Finland överföra och föra in det skjutvapen som nämns i tillståndet samt att inneha vapnet i högst tre månader från att det förts in till Finland. En förutsättning är att syftet är att delta i ett sportskytte- eller jaktevenemang som ordnas i Norge, Sverige, Island, Danmark eller Finland. Tillståndet ger också rätt att föra vapnet tillbaka till Sverige eller Danmark (se 6 kap. 73 § skjutvapenlagen).

Vidare får den som innehar ett europeiskt skjutvapenpass till Finland ta med sig ett i passet antecknat skjutvapen som lämpar sig för att användas vid sportskytte eller som lämpar sig för att användas vid jakt (se 6 kap. 75 § skjutvapenlagen).

3.3.3 Norge

Den som vill föra in skjutvapen och ammunition till Norge skall ha tillstånd. Särskilda regler för införsel får dock föreskrivas när det gäller utländska medborgare som medför vapen vid in- och utresa i förbindelse med tillfälligt uppehåll i landet (se Kap. VI §§ 23 och 25 loven om skytevåpen og ammunisjon m.v.).

Utländska medborgare som skall uppehålla sig i Norge upp till tre månader kan vid inresa för personligt bruk medföra jaktvapen och vapen som skall brukas i skjuttävlingar mot att visa tullen vapenlicens från det egna hemlandet (se Kap. 19 § 19-2 foreskriften om skytevåpen, våpendeler og ammunisjon).

Vidare kan utländska medborgare som skall uppehålla sig i Norge upp till tre månader och som innehar ett giltigt europeiskt vapenpass utan särskilt tillstånd transportera och inneha vapen under resa i landet i förbindelse med deltagande i jakt eller tävlingskjutning (se Kap. 20 § 20-3 foreskriften om skytevåpen, våpendeler og ammunisjon).

4 En ny reglering om transitering gentemot Danmark, Finland och Norge

Förslag: Det förenklade införsel förfarande enligt vapenlagen som i dag gäller vapeninnehavare med permanent innehavstillstånd från myndighet i Danmark, Finland eller Norge vid besök i Sverige utvidgas till att avse också resa genom Sverige i anslutning till jakt eller tävling i något av de andra länderna. Det nuvarande kravet på införseltillstånd i dessa fall slopas således.

4.1 Behovet av ändrade regler

Som närmare redogjorts för i avsnitt 3 krävs i dag alltid införseltillstånd från polisen vid transitering av skjutvapen genom Sverige.

Detta innebär t.ex. att en jägare med danskt innehavstillstånd som skall resa genom Skåne till Bornholm för att jaga några dagar och sedan hem till Danmark igen behöver tillstånd från svensk polis för båda resorna genom Sverige. Tillståndet måste ordnas före resan.

Vid inresan i Sverige skall vapeninnehavaren anmäla sig för tullen, visa upp tillståndet från polisen och i förekommande fall ett skjutvapenpass, deklarerera vapnet och visa upp det. Anmälan skall också göras vid utresan från Sverige. Vid hemresan skall proceduren upprepas.

Om en dansk vapeninnehavare däremot skall stanna i Sverige för att delta i en jakt eller tävling här i landet, krävs inget

tillstånd av polisen. Även i ett sådant fall måste dock vapeninnehavaren deklarerat vapnet hos tullen och visa upp det.

Från danskt håll har hävdats att de svenska reglerna gör en omotiverad skillnad mellan transitsituationen och den situation då Sverige är slutmål för resan.

Enligt uppgift från Tullverkets Skåne-region infördes år 2003 327 vapen till regionen av privatpersoner för transit genom Sverige. Bland dessa fanns vapeninnehavare från olika länder. Antalet danska vapeninnehavare som hos Polisen i Skåne (polisområde Malmö och polisområde Nordvästra Skåne, dvs. Helsingborg) ansökt om tillstånd till transitering genom Sverige detta år uppgick till 14.⁷

Transitsituationer kan uppkomma också vid Sveriges gränser mot Norge och Finland. Enligt uppgift från Polismyndigheten i Jämtlands län och Polismyndigheten i Norrbotten är det dock ovanligt att t.ex. norska jägare reser genom Sverige till Finland. De nämnda polismyndigheterna handlägger på sin höjd något enstaka transitärende per år.

Antalet ärenden där tillstånd till transit genom Sverige söks av vapeninnehavare i Danmark, Finland eller Norge är alltså relativt litet. Samtidigt uppger Tullverkets Skåne-region att det ibland anordnas stora skyttetävlingar på Bornholm med ett par tusen deltagare. Enligt uppgift reser många av deltagarna genom Skåne. Behovet av förenklade transitregler får därför antas vara större än vad antalet transitbeslut från polisen det senaste året ger vid handen.

4.2 En enklare reglering

En viktig utgångspunkt när det gäller vapenlagstiftningen är att höga krav ställs i fråga om förvärv och innehav av skjutvapen och på skjutvapeninnehavare och hanteringen av skjutvapen. Huvudsyftet är att hindra okontrollerade vapeninnehav och

⁷ Antalet vapen som transiteras är litet i förhållande till det totala antalet vapen som förs in. År 2003 infördes enligt uppgift från Tullverket sammanlagt 15 110 vapen till Skåne

därmed att motverka missbruk av skjutvapen liksom olyckshändelser i samband med hanteringen av sådana vapen. Ett uttryck för detta är bl.a. kravet på särskilt tillstånd vid införsel av vapen till Sverige.

När det gäller vapeninnehavare från våra grannländer finns dock sedan länge lättnader i reglerna om tillstånd vid införsel. Enskilda personer, som har permanent tillstånd från behörig myndighet i Danmark, Finland eller Norge att där inneha jakt- eller tävlingsskjutvapen för eget bruk, får således utan särskilt tillstånd medföra dessa vapen med tillhörande ammunition till Sverige för tillfällig användning vid jakt eller tävling i Sverige. Vapnen och ammunitionen får i ett sådant fall under högst tre månader från dagen för införandet innehas utan tillstånd i Sverige av den som har fört in egendomen. Detta undantag fungerar såvitt vi erfarit bra.

Fråga har nu uppkommit om undantaget för personer från Danmark, Finland och Norge bör utökas till att avse också resa genom Sverige i anslutning till jakt eller tävling i något av de andra länderna.

De vapeninnehavare som berörs är jägare och andra skyttar som i regel är mycket måna om sina innehavstillstånd och noga med att följa gällande regelverk. Det finns därför ingen anledning att i nu aktuellt sammanhang ställa onödigt stränga krav på denna grupp vapeninnehavare.

Härtill kommer att kravet på införseltillstånd vid genomresa knappast alls torde ha någon betydelse för att motverka att skjutvapen missbrukas eller för att begränsa den risk som själva transporten skulle kunna utgöra. Dessa situationer tycks dessutom inte omfatta särskilt många fall per år. De som berörs är framför allt danska jägare eller tävlingsskyttar som reser genom Skåne till Bornholm. För dessa vapeninnehavare upplevs dock den nuvarande regleringen som ett omständligt förfarande.

Med hänsyn till det anförda anser vi inte att det finns någon saklig anledning att göra skillnad på den situationen att jakten eller tävlingen skall ske här i Sverige eller i Danmark, Finland eller Norge. Har vapeninnehavaren tillstånd i något av länderna

bör införsel till och resa genom Sverige kunna ske utan särskilt tillstånd från svensk polis. Vi föreslår därför att kravet på tillstånd enligt vapenlagstiftningen i den nu aktuella situationen avskaffas.

När kravet på införseltillstånd slopas kommer utförseln att falla in under samma bestämmelse i förordningen om krigsmateriel⁸ som är tillämplig när skjutvapen förts in i Sverige i samband med jakt eller tävling här i landet. Det innebär att Tullverket kommer att få meddela föreskrifter om utförseln.

Eftersom även hanteringen hos tullen många gånger upplevs omotiverat betungande av skjutvapeninnehavarna finns det goda skäl att också pröva om den hanteringen i samband med transiteringar skulle kunna förenklas beträffande den nu aktuella gruppen vapeninnehavare.

Enligt vad vi inhämtat från Tullverket övervägs för närvarande nya rutiner när det gäller anmälan om införsel av vapen och ammunition för privatpersoner bosatta i de nordiska länderna. Avsikten är att den person som tänker införa ett vapen i förväg skall göra en anmälan via ett formulär på Tullverkets hemsida. De uppgifter som skall anges motsvarar uppgifterna i dagens deklarationsblankett. När uppgifterna registrerats och sparats erhålls ett unikt nummer kopplat till anmälan. Uppgifterna skickas via e-post till anmälaren. En utskrift av uppgifterna och vapnet kan sedan vid behov visas upp för en tulltjänsteman vid gränspasseringen. Vapeninnehavaren skulle med andra ord inte alltid vara tvungen att visa upp utskriften av deklarationsuppgifterna och vapnet. Även anmälan om utförsel är tänkt att ske på ett förenklat sätt.

Vi konstaterar att Tullverkets förslag ligger helt i linje med vår uppfattning om vilka förenklingar som behöver göras i transittrafiken. En förändring som den beskrivna skulle göra förfarandet än smidigare för vapeninnehavarna. Förändringen skulle även innebära effektivitetsvinster för Tullverket som inte längre skulle behöva använda samma resursmängd till kontroll av den legala trafiken. Samtidigt skulle en datorisering av

⁸ Se 14 § förordningen om krigsmateriel

anmälningsrutinerna leda till en bättre kontroll än dagens manuella hantering.

Vi förespråkar därför att tullens rutiner och föreskrifter förenklas på det angivna sättet för de skjutvapeninnehavare som omfattas av vårt förslag till ändring av vapenlagen. Det bör föreligga en skyldighet för vapeninnehavarna att vid resan till Sverige medföra vapenansökan som gjorts till tullen liksom det nationella innehavstillståndet eller ett skjutvapenpass.

4.3 Förhållandet till EG:s vapendirektiv

Den nuvarande vapenlagen är anpassad till EG:s direktiv om kontroll av förvärv och innehav av vapen (91/477/EEG). Då en förändring av införselreglerna är aktuell är det viktigt att beakta direktivets innehåll.

Förflyttning av skjutvapen mellan medlemsländerna regleras i artiklarna 11 och 12 i vapendirektivet. I artikel 11 regleras alla typer av förflyttning och överföring. Enligt artikeln får skjutvapen förflyttas mellan medlemsländerna endast enligt den ordning som föreskrivs där, om inte artikel 12 skall tillämpas i stället. Före förflyttningen skall vissa i artikel 11 närmare angivna uppgifter - bl.a. om avsändare och mottagare samt om överföringssätt - lämnas till den medlemsstat där vapnet finns. Medlemsstaten skall sedan undersöka på vilket sätt skjutvapnet skall förflyttas och därvid särskilt beakta säkerheten. Om medlemsstaten tillåter överföringen, skall den utfärda ett tillstånd till denna. Ett sådant beslut skall följa skjutvapnet till destinationsorten och skall på begäran visas upp för medlemsstaternas myndigheter.

För skjutvapen som medförs vid resa genom två eller flera medlemsländer kan, i stället för tillstånd enligt artikel 11, den ordning som föreskrivs i artikel 12 i vapendirektivet tillämpas. I artikel 12 föreskrivs såsom huvudregel att tillstånd för förflyttning av skjutvapnet skall beviljas av samtliga berörda medlemsstater. Sådana tillstånd kan beviljas för en eller flera resor och för en maximitid om ett år. Perioden kan förlängas.

Beslut om sådant tillstånd skall föras in i det europeiska skjutvapenpasset, som skall medföras på resan och på begäran visas upp för medlemsstaternas myndigheter.

Från huvudregeln om krav på tillstånd som inhämtas i förväg från samtliga berörda medlemsstater finns ett undantag i andra stycket i artikel 12. Sålunda föreskrivs att jägare får inneha vapen i kategorierna⁹ C och D och tävlingsskyttar får inneha vapen i kategorierna B, C och D under en resa genom två eller flera medlemsländer i syfte att utöva sina aktiviteter, förutsatt att de har ett europeiskt skjutvapenpass där vapnet eller vapnen är införda och förutsatt att de kan styrka skälet för resan, lämpligen genom uppvisande av en inbjudan. Detta undantag gäller dock inte för resor till ett medlemsland som förbjuder eller kräver tillstånd för förvärv eller innehav av vapnet i fråga. Anteckning om ett sådant förbud eller tillståndskrav skall enligt artikel 8 i vapendirektivet vara införd i passet.

Genom avtal om ömsesidigt erkännande av nationella dokument får två eller flera medlemsstater införa ett smidigare system för resor med skjutvapen inom sina territorier än det som beskrivs i artikel 12 (se artikel 12.3).

Medlemsstaterna får i sin lagstiftning anta strängare bestämmelser än vad som föreskrivs i direktivet med förbehåll för de rättigheter som ges personer bosatta i medlemsstaterna genom artikel 12.2 (se artikel 3). Som framgått tidigare av denna promemoria är också i princip all sådan införsel av vapen till Sverige som avses i artiklarna 11 och 12 underkastad krav på svenskt tillstånd.

När den svenska vapenlagstiftningen skulle anpassas till EG:s vapendirektiv fanns dock sedan tidigare ett förenklat förfarande för vissa fall av införsel av skjutvapen från Danmark, Finland och Norge. Fråga uppkom hur detta förfarande förhöll sig till artikel 12. Det förenklade förfarandet byggde inte på något formellt avtal om erkännande av nationella dokument, utan grundades liksom passfriheten på gemensamma strävanden att underlätta

⁹ Vilka slag av skjutvapen som avses med de olika kategorierna anges i bilaga till vapendirektivet

samfärdseln mellan länderna. Ett av motiven för den förenklade ordningen var att det syntes rimligt att man i varje land godtog en licens som beviljats i något av de övriga, eftersom kraven för att meddela tillstånd är likartade.

De nu nämnda omständigheterna utgjorde enligt regeringens mening tillräcklig grund för att kunna hänföra den förenklade ordningen för införsel av skjutvapen under den nyssnämnda bestämmelsen i artikel 12.3. Det ansågs alltså inte nödvändigt att ingå några formella avtal med våra grannländer för att fortsätta tillämpa förenklade införselregler i förhållande till dem.¹⁰ Kommissionen har vid sin granskning av direktivets genomförande inte heller haft något att invända mot de formlösa nordiska avtalen.¹¹

Den utvidgning av det förenklade förfarandet enligt vapenlagen som vi föreslår vilar på samma grund som gällande införselregler i förhållande till Danmark, Finland och Norge. Regeringens tidigare resonemang kan därför överföras också på det nu aktuella förslaget. Härtill kommer att finsk rätt (1998 års skjutvapenlag) redan tillåter en vapeninnehavare med svenskt innehavstillstånd att resa genom Finland med sitt vapen om syftet är jakt eller tävling i ett annat nordiskt land. Mot bakgrund av det anförda anser vi inte att några formella avtal med medlemsländerna Danmark och Finland behöver ingås i samband med den ändring av vapenlagen som vi nu föreslår.

¹⁰ Se prop. 1995/96:52 s. 45

¹¹ Se kommissionens rapport till Europaparlamentet och rådet, *Genomförandet av rådets direktiv 91/477/EEG av den 18 juni 1991 om kontroll av förvärv och innehav av vapen*, KOM (2000) 837 slutlig, s. 15

4.4 Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär att polisen inte längre behöver besluta om tillstånd vid transitering gentemot Danmark, Finland och Norge. Detta torde dock innebära endast marginella kostnadsminskningar för polisens del.

5 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i vapenlagen

2 kap.

12 §

I förtydligande syfte föreskrivs att införseltillstånd kan ges för genomresa.

13 §

Undantaget i b) utvidgas till att avse också resa genom Sverige till Danmark, Finland eller Norge i anslutning till tillfällig användning vid jakt eller tävling i något av dessa länder. Införseltillstånd från polisen krävs inte längre i dessa fall. Uttrycket ”i anslutning till” innebär att regeln är tillämplig såväl vid resa genom Sverige t.ex. till tävling i Finland som vid återresa genom Sverige t.ex. efter tävling i Finland.

Promemoria

2003-12-17 Ju2003/10202/P

Justitiedepartementet**Uppdrag om åtgärder för att förhindra spridning av illegala vapen m.m.**

Vapenlagstiftningen kräver fortlöpande översyn. Inom Justitiedepartementet pågår för närvarande ett arbete med att utreda vissa vapenfrågor. Bland dessa kan särskilt nämnas frågor rörande vapenhandlartillstånd, effektbegränsade vapen, innehav av målskyttevapen och skrotning av skjutvapen. I arbetet med att bl.a. förhindra spridning av illegala vapen har nu ytterligare frågor identifierats vilka även de bör bli föremål för utredning.

En sådan fråga är vilka lagstiftningsåtgärder som krävs för att Sverige skall kunna tillträda Förenta Nationernas vapenprotokoll. En annan fråga är att se över vissa delar av regelverket som Rikspolisstyrelsen pekat på i sina årliga rapporter om tillämpningen av vapenlagstiftningen m.m. Slutligen har behov uppkommit att undersöka möjligheten att införa förenklade transitregler gentemot Danmark, Finland och Norge.

1. FN:s vapenprotokoll**Bakgrund**

Förenta Nationerna (FN) antog i maj 2001 det s.k. vapenprotokollet, dvs. det till FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet fogade tilläggsprotokollet mot olaglig tillverkning av och handel med skjutvapen, deras

delar, komponenter och ammunition. Det huvudsakliga syftet med protokollet är att främja, underlätta och förstärka samarbetet mellan staterna för att förebygga, bekämpa och eliminera olaglig tillverkning och handel med skjutvapen m.m.

Uppdraget

Vapenprotokollet innehåller vissa åtaganden som Sverige i dag kan sägas inte uppfylla, såsom bestämmelser om märkning av skjutvapen vid tillverkning och import samt vid överlåtelse av ett skjutvapen från ett statligt lager till varaktig civil användning. Vidare har vi inte bestämmelser som uppfyller kravet på kriminalisering av åtgärder hänförliga till kravet på märkning. I vissa andra delar är det oklart om svensk lagstiftning uppfyller kraven i protokollet. I uppdraget ingår att gå igenom protokollet och analysera behovet av författningsändring och andra åtgärder samt i förekommande fall föreslå sådana som bedöms nödvändiga för att Sverige skall uppfylla protokollets bestämmelser. Det pågående arbetet inom EU med att se över EG:s direktiv om kontroll av förvärv och innehav av vapen (91/477/EEG) måste härvid beaktas.

Arbetet i denna del skall bedrivas i samarbete med Rikspolisstyrelsen, Inspektionen för strategiska produkter och Tullverket.

Utredaren skall följa arbetet i den utredning som har till uppgift att se över krigsmateriellagstiftningen (dir. 2003:80). Utredaren skall vidare följa det arbete som pågår inom FN med märkning och spårning av lätta vapen.

2. Rikspolisstyrelsens årliga rapporter

Bakgrund

I Rikspolisstyrelsens årliga rapport till regeringen på området för civila skjutvapen för år 2001 pekar styrelsen bl.a. på behovet av åtgärder för att hindra illegal in- och utförsel av skjutvapen. Rikspolisstyrelsen föreslår att alla skjutvapen som förs in i eller ut ur landet skall registreras med sitt tillverkningsnummer och att uppgiften därefter skall vidarebefordras till den polismyndig-

het där vapenhandlarverksamheten bedrivs eller där den person som fört in vapnet är folkbokförd.

I årets rapport har Rikspolisstyrelsen föreslagit att en sammanslutning skall få tillstånd att inneha skjutvapen endast om den har behov av skjutvapen som är godtagbart med utgångspunkt i de värderingar som ligger till grund för vapenlagstiftningen. Styrelsen föreslår vidare att det bör framgå av lagstiftningen att en enskild person kan anses ha behov av skjutvapen endast om han eller hon är medlem i en godkänd sammanslutning. Styrelsen hänvisar i detta sammanhang bl.a. till att det har uppmärksammats att tveksamma skyttevarianter bedrivs i organiserade former och att skytte bedrivs med mindre lämpliga vapen.

I rapporten pekar Rikspolisstyrelsen vidare på att det föreligger gränsdragningsproblem och bristande överensstämmelse mellan vapenlagstiftningens bestämmelser om vapenhandlartillstånd och krigsmateriellagstiftningens bestämmelser om s.k. tillhandahållandetillstånd. Styrelsen menar att detta bl.a. har medfört att personer som fått avslag på en ansökan om vapenhandlartillstånd i stället har ansökt och beviljats tillhandahållandetillstånd.

Uppdraget

Det finns goda skäl att se över gällande regelverk beträffande ovan angivna frågor och analysera om det finns brister som behöver åtgärdas. I uppdraget ingår att göra en sådan översyn och analys samt vid behov föreslå de författningsändringar och andra åtgärder som bedöms nödvändiga.

Under arbetet skall samråd ske med Rikspolisstyrelsen, Inspektionen för strategiska produkter och Tullverket. I den utsträckning automatiserad behandling av personuppgifter kan bli aktuell skall samråd ske med Datainspektionen. Vid behov kan samråd även ske med Försvarsmakten.

Utredaren skall följa arbetet i den utredning som har till uppgift att se över krigsmateriellagstiftningen (dir. 2003:80).

3. Transitregler gentemot Danmark, Finland och Norge.

Bakgrund

Vid genomresa i Sverige ställer svensk lagstiftning krav på införsel- respektive utförseltillstånd. Inom ramen för det nordiska samarbetet har Danmark till Sverige uttryckt att dessa regler är alltför restriktiva och medför problem för danska jägare och tävlingsskyttar som har för avsikt att jaga eller tävla på Bornholm. Problemet är emellertid generellt i den meningen att även norska och finländska jägare och sportskyttar färdas genom Sverige för att jaga eller tävla i ett annat nordiskt land.

Uppdraget

Det bör övervägas om enklare transitregler gentemot Danmark, Finland och Norge kan införas utan att för den skull frångå den kontroll- och säkerhetsambition som ligger till grund för vapenlagstiftningen. Förslag bör lämnas om hur sådana regler kan utformas. I detta sammanhang måste EG:s direktiv om kontroll av förvärv och innehav av vapen (91/477/EEG) beaktas.

Redovisning

Den del av uppdraget som rör transitregler gentemot Danmark; Finland och Norge skall redovisas senast den 31 mars 2004. Uppdraget i övrigt skall redovisas senast den 31 december 2004.

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

§ 40

2004-02-04

Ju2004/1021/P

Justitiedepartementet

Tillägg till uppdraget om åtgärder för att förhindra spridning av illegala vapen m.m.

En polisman får kroppsvisitera en person i den utsträckning det behövs för att söka efter vapen eller andra farliga föremål som är ägnade att användas vid brott mot liv eller hälsa, om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att ett sådant föremål kan förklaras förverkat enligt 36 kap. 3 § brottsbalken, 19 § andra stycket 1 polislagen (1984:387).

I en skrivelse av den 27 augusti 2003 (Ju2003/6639/PO) framför företrädare för polisen i Stockholms län (Citypolisens krogkommission, särskilda gänginsatsen, Södertörnspolisens samt länskriminalens ungdomssektion) att det bör införas en motsvarande möjlighet för polisman att genomsöka fordon i syfte att söka efter vapen. Med anledningen av skrivelsen hölls den 22 januari 2004 ett möte hos länspolismästaren Carin Götblad med företrädare för departementet och polisen i Stockholm. Polisen framhöll vid mötet att bilar används i stor utsträckning för att förvara och flytta vapen, särskilt i samband med krogbesök i innerstaden.

Att förebygga och förhindra att skjutvapen och andra farliga föremål kommer till användning vid brott är mycket angeläget. Uppgifterna om att förekomsten av skjutvapen på gator och torg ökar är oroväckande. Den ändring i regelverket som tas upp av polisen i Stockholm bör mot den bakgrunden undersökas. Ett uppdrag bör därför ges att överväga om det finns behov av att

Bilaga 2

införa en möjlighet för polisen att söka efter vapen och andra farliga föremål i fordon, i sådana situationer där det i dag är möjligt att kroppsvisitera någon enligt 19 § andra stycket 1 polislagen. I uppdraget ingår att lämna de förslag till författningsändringar som bedöms nödvändiga.